

Examenul de bacalaureat național 2020

Proba E. d)

Filosofie

Test 1

Profilul umanist din filiera teoretică, profilul servicii din filiera tehnologică și toate profilurile și specializările din filiera vocațională, cu excepția profilului militar

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de 3 ore.

I. TÊTEL

(30 pont)

Îrjátok a vizsgalapra mindegyik helyzet esetében a helyes válasznak megfelelő betűt. Csak egyetlen helyes válaszlehetőség létezik.

1. Lucian Blaga az embert olyan lényként határozza meg, mint aki a *titokban való és felfedésre irányuló lét* horizontjában él, és amelynek lényegi tulajdonsága/attribútuma:
 - a. a másik megértése
 - b. az emberiség sorsa
 - c. a szociabilitás elve
 - d. az alkotói sors
2. A jó és a rossz fogalmai a következő filozófiai terület alapvető kategóriái:
 - a. politikai filozófia vagy politikaelmélet
 - b. erkölcsfilozófia
 - c. kritikai filozófia vagy kriticizmus
 - d. analitikus filozófia
3. Az eutanázia az alkalmazott etika keretében vizsgált problémakör, mert:
 - a. egy vitatott probléma és kifejezetten erkölcsi jellege van
 - b. feltételezi a kategorikus imperatívusz tiszteletben tartását
 - c. egy sajátos erkölcsi probléma és illegális jellege van
 - d. feltételezi a hipotetikus imperatívusz tiszteletben tartását
4. A filozófus, aki szerint „az önvédelem az egyetlen olyan cél, melynek érdekében az emberiségnek, kollektívan vagy egyénileg, joga van beavatkozni bármely tagja cselekvési szabadságába”:
 - a. I. Berlin
 - b. J. St. Mill
 - c. J. Rawls
 - d. J.P. Sartre
5. A politikai filozófiában a szabadság fogalma az alábbival társítható:
 - a. megismerés
 - b. társadalom-politikai felelősség
 - c. igazság
 - d. gazdasági és kulturális jellegű egyenlőtlenség

6. Az élethez való jog, a szabadsághoz való jog és a tulajdonhoz való jog az alábbi típusú jog:
- a. pozitív
 - b. kulturális
 - c. gazdasági
 - d. elidegeníthetetlen
7. Immanuel Kant német filozófus felfogásában az a priori és az a posteriori ismeretek közötti különbség alapja:
- a. a tapasztalathoz való viszonyuk
 - b. a logikai szubjektum és predikátum közötti viszony
 - c. a hamissághoz és a tévedéshez való viszonyuk
 - d. a megismerés szubjektumának és objektumának a viszonya
8. Az igazság utilitarista elméletének egyik képviselője:
- a. J. Rawls
 - b. L. Blaga
 - c. Imm. Kant
 - d. W. James
9. Arisztotelész etikai felfogása eudaimonista, amelyben a sajátosan emberi jó:
- a. kell ellenkezzen a hajlamból való cselekedetekkel
 - b. feltételezi az akarást, a cselekvést és a birtoklást
 - c. ellenkeznie kell a kötelességből való cselekedetekkel
 - d. a lélek erény szerinti tevékenységét feltételezi
10. A gondolati, lelkiismereti és vallási szabadság joga, az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata alapján, egy negatív jog, mivel ahhoz, hogy rendelkezünk vele:
- a. az állami beavatkozás minél kisebb kell legyen
 - b. az állam alá kell rendelje az állampolgárt
 - c. az állami beavatkozás minél nagyobb kell legyen
 - d. az állami beavatkozás kényszerítő kell legyen

II. TÉTEL

(30 pont)

A. A baloldali oszlopban a megismerés kantiánus elméletére jellemző ismeretformák vannak felsorolva, a jobboldali oszlopban pedig ezekre vonatkozó igaz állítások. Írjátok a vizsgalapra a baloldali oszlop betűinek és a jobboldali oszlop számainak helyes párosítását

a. a priori ismeretek	1. tapasztalaton alapuló ismeret
b. a posteriori ismeretek	2. ítéletek, amelyekben az alanynak az állítmányhoz való viszonyát nem azonosság alapján gondoljuk el, és amelyeket bővítőnek is
c. analitikus ismeretek	
d. szintetikus ismeretek	

nevezünk

3. mindenféle tapasztalattól független ismeretek
4. törvénytiszteletből és nem hajlamból származó ismeretek
5. ítéletek, amelyekben az alany az állítmányhoz való viszonyát azonosság alapján gondoljuk el, és amelyeket magyarázónak is nevezünk

16 pont

B. Érveljete megközelítőleg tíz sorban azon tézis mellett vagy ellen, amely szerint minden megismerésünk a tapasztalattal kezdődik.

8 pont

C. Szerkesszete egy példát, amelyben kiemelitek a tévedés szerepét/fontosságát a megismerési folyamat fejlődésében.

6 pont

III. TÉTEL

(30 pont)

A. Olvassátok el figyelmesen az alábbi szöveget:

Az egész filozófia a nyelv kritikája (...) A filozófia célja a gondolatok logikai tisztázása. A filozófia nem tanítás, hanem tevékenység. Egy filozófiai mű lényegében magyarázatokból áll. A filozófia eredménye nem „filozófiai kijelentésekben” nyer kifejezést, hanem kijelentések világossá tételében. A filozófiának meg kell világítania és élesen körül kell határolnia a gondolatokat, amelyek egyébként, úgyszólván, homályosak és elmosódottak. A filozófia a természettudomány vitatható területét határolja el.

(L. Wittgenstein, *Tractatus logico-philosophicus*)

Válaszoljatok az alábbi kérelmekre

1. Az adott szövegrész alapján nevezzétek meg a filozófia két szerepét/funkcióját.

4 pont

2. Filozófiai értelmükben használva a fogalmakat, emeljete ki körülbelül fél oldalnyi terjedelemben egy összefüggést a filozófia és az élet fogalmai között.

10 pont

3. Fogalmazzátok meg személyes véleményeteket a szövegben szereplő filozófiai felfogás időszerűségére vonatkozóan!

4 pont

B. Tudva, hogy *a filozófia értéke az elmének szánt javak közt található*:

1. Érveljete körülbelül öt sorban a megadott filozófiai gondolat mellett.

6 pont

2. Szemléltesséte egy konkrét példával, hogy hogyan valósul meg a procedurális igazságosság egy jogállamban.

6 pont